LES 17

HET VERBUM ESSE

A. GRAMMATICA

Praesens	Imperfectum	Futurum
sum	eram	ero
es	eras	eris
est	erat	erit
sumus	eramus	erimus
estis	eratis	eritis
sunt	erant	erunt

Perfectum	Plusq. Perfectum	Fut. exactum
fui	fuĕram	fuĕro
fuisti	fuĕras	fuĕris
fuit	fuĕrat	fuĕrit
fuĭmus	fuerāmus	fuerĭmus
fuistis	fuerātis	fuerĭtis
fuērunt	fuĕrant	fuĕrint

Infinitivus praesentis	esse
Infinitivus perfecti	fuisse
Infinitivus futuri	futurus esse / fore
Participium praesentis	–
Participium perfecti	–
Participium futuri	futurus
Imperativus	es, este, esto, estōte, sunto

Opmerking:

De praesensstam van het verbum **esse** is **es**, de perfectumstam is **fu**.

B. VOCABULARIUM

abesse (ab)	afwezig zijn (van), afliggen (van)
adesse c. dat.	1 er bij, aanwezig zijn 2 bijstaan
civitas, atis	1 burgerij, staat 2 burgerrecht
deësse c. dat.	1 niet er bij, afwezig zijn 2 niet bijstaan, in de steek laten
egregius	uitstekend
exemplum	voorbeeld, toonbeeld
fatum	1 godsspraak 2 lot
ingens, entis	geweldig
interesse c. dat.	aanwezig zijn bij, bijwonen
interesse inter	zijn, liggen tussen
interest inter	er is verschil
c. acc.	tussen
iucundus	aangenaam
matrimonium	huwelijk
obesse c. dat.	nadelig zijn voor, hinderen
pauci	weinige(n), enkele (n)
praeësse c. dat.	aan het hoofd staan van
probare	goedkeuren, aannemelijk maken
prodesse c. dat.	voordelig, van nut zijn voor
profligare	verslaan
responsum	antwoord
superesse	1 over zijn 2 overvloedig zijn
ver, veris, n.	lente

C. OEFENING

1. Cur non in ludo fuistis, pueri?
2. Cur in magno periculo parvo et tenero puero non adfuisti?
3. Homines hominibus et prosunt et obsunt.
4. Vera amicitia nunquam obest.
5. Si[1] legibus oboedietis, civitati proderitis.
6. Responsa oraculi celebris magno in honore erant.
7. Athenae oppidum magnum et clarum fuit.

---

1. si - als.

8. Imagines liberorum absentium matri iucundae erant.
9. Viri sapientes civitati honori sunt.
10. Virtutis iter asperum est.
11. Cras ad portam ades, amice!
12. Consul pugnae equestri non adfuit: in itinere erat.
13. Ver adest; tenera fronde arbores ornantur; multis coloribus flores homines delectant.
14. Cur ex urbe afuisti, Marce?
15. Felici et diviti homini amici non deerunt.
16. Non studium, sed boni libri et magistri puero desunt.
17. Ex proelio parvae copiae superfuerunt.
18. Ennius, poeta clarus Romanorum, magna cum superbia dixit[2]: “Sumus Romani, ante[3] Rudini[4] fuimus.”
19. Quamdiu[5] Epaminondas civitati Thebanorum praefuit, Thebae caput Graeciae fuerunt.
20. Senes saepe non laudant praesentia tempora, sed vituperant.
21. Postquam[6] Troia a Graecis expugnata est, Aeneas dixit: “Fuimus Troiani, fuit Ilium[7], et ingens gloria populi Priami.” Cum paucis Troianis ex patria (e)migrat; in Siciliam, postea in Italiam venit et castra collocat. Latii, finitimae[8] terrae, bonus Latinus rex erat. Lavinia, Latini filia, a Turno amabatur, sed oraculum matrimonium non probaverat. Verba dei fuerant: “Vir veniet, cui[9] Laviniam in matrimonium dare debes. Populus novus in terra Latini habitabit”. Latinus verbis deorum oboedit et filiam Aeneae uxorem dat. Turnus ira incitatus bellum gerere[10] properavit. Aeneas a Graecis, qui[11] in Italia

---

2. dixit - hij heeft gezegd, hij zei.
3. ante - adv. vroeger*; praep. c. acc. voor.
4. Rudinus, inwoner van Rudiae, een niet met zekerheid gelocaliseerd stadje in Zuid-Italië, op de grens van Apulië en Calabrië, geboorteplaats van Ennius.
5. quamdiu - zo lang als.
6. postquam - nadat.
7. Ilium, andere naam voor Troje.
8. finitimus - aangrenzend.
9. cui - aan wie (pron. relat.)
10. bellum gerere - oorlog voeren.
11. qui - die (pron. relat.).

habitabant, auxilium rogavit. Bellum diuturnum[12] fuit et multa fuerunt egregia exempla virtutis. Tandem[13] Turnus Aeneam ad pugnam evocavit[14]. Loco commodo[15] ad portas oppidi pugnaverunt. Non longa fuit pugna, quod[16] Venus, mater Aeneae, filio egregia arma donaverat. Turno autem[17] dei non adfuerunt: fatis vetitum[18] erat Turnum adiuvare. Aeneas Turnum profligavit et urbem condidit[19], quam[20] Lavinium vocavit.

12. diuturnus - langdurig.
13. tandem - eindelijk.
14. evocare - uitdagen.
15. commodus - passend, geschikt.
16. quod - omdat* (conjunctie); dat (pron. relat.)
17. autem - echter.
18. vetitus - verboden.
19. condidit - hij heeft gesticht, hij stichtte.
20. quam - die (pron. relat.)